

TÜRKİYE’DE GEMİ VE YAT TESCİLİ

Türkiye’de gemi, deniz ve iç su araçlarının tescil edilebilmesi için üç farklı sicil bulunmaktadır; (i)Türk Uluslararası Gemi Sicili (“TUGS”), (ii) Milli Gemi Sicili (“MGS”) ve (iii) Bağlama Kütüğü.

A. TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİ (TUGS)

1. Gemi ve Yat tanımları:

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicil Kanunu (“TUGSK”) uyarınca gemi; “gemi ve ticari amaçla kullanılan her türlü yük, yolcu ve açık deniz balıkçı gemileri”, yat ise; “yat tipinde inşa edilmiş, gezi ve spor amacıyla yararlanılan, taşıyacakları yatçı sayısı otuzaltıyı geçmeyen, yük ve yolcu gemisi niteliğinde olmayan, turizm şirketi envanterlerinde kayıtlı ve tonilato belgelerinde “Ticari Yat” olarak belirtilen deniz araçları niteliğindeki yatlar” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere yüzer tesis ve araçlar TUGSK kapsamındaki gemi kavramına girmemektedir. Bu nedenle her türlü yüzer tesis ve aracın TUGS’a tescili mümkün bulunmamaktadır. Yine ticari yat niteliğinde olmayan kişisel kullanıma ait yatların da söz konusu gemi siciline tescili kanunen mümkün değildir.

2. TUGS’a tescil:

Türkiye’de ikamet eden Türk veya yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye’de Türk yasalarına uygun olarak kurulmuş şirketlere ait gemi ve yatlar TUGS’a tescil edilebilir. Yurt dışından finansal kiralama yoluyla temin edilecek gemiler ve yatlar TUGS’un özel bir sütununa kaydolunur.

TUGS’a tescili gerçekleştirilecek gemi ve yatların haiz olması gereken şartlar ise TUGSK’un 4. maddesinde belirtilmektedir. Buna göre, (i) TUGSK’nın yürürlüğe girdiği tarihte MGS’ye kayıtlı bulunan gemiler ve yatlar, (ii) yurt içinde inşa edilen gemiler ve yatlar (söz konusu gemi ve yatların yukarıda belirtilen şartları taşıması gerekmektedir), (iii) yurt dışından ithal edilecek 3.000 DWT’nin (yolcu gemileri ile özel maksatlı, özel yapılı gemilerde ise 300 grostonun) üzerindeki gemiler TUGS’a tescil edilebilecektir.

TUGSK'un 7.maddesi uyarınca TUGS'a tescil edilen gemiler ve yatlar Türk Bayrağı çekerler. Bu Kanun uyarınca Türk Bayrağı çeken gemiler ve yatlar milli mevzuatla tanınmış olan haklardan yararlanırlar. Ancak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 940. maddesi uyarınca Türk Bayrağı çekme hakkına sahip olmayan gemiler ve yatlar 815 sayılı Kabotaj Kanunu hükümlerinden yararlanamazlar. Kabotaj Kanunu hükümlerinden yararlanabilmek için TUGS'a kayıtlı bir geminin TTK'nın 940. maddesindeki şartlara sahip olması gerekmektedir.

B. MİLLİ GEMİ SİCİLİ (MGS)

MGS'ye TTK'nın 940. maddesi gereğince Türk Bayrağını çekme hakkına sahip ticaret gemileri ile TTK 935. maddesinin ikinci fıkrasının a ve c bentlerinde yazılı gemiler kaydolunur. TTK'nın 957. maddesi gereğince onsekiz gros tonilatoda ve daha büyük her ticaret gemisinin maliki, tescil isteminde bulunmak zorundadır.

TTK'nın 940. maddesi uyarınca, her Türk gemisi Türk Bayrağı çeker. Anılan maddede yalnız Türk vatandaşının malik olduğu geminin Türk gemisi olabileceği düzenlenmiştir. Türk ticaret şirketlerine ait olan gemiler, (i) şirketi yönetmeye yetkili olanların çoğunluğunun Türk vatandaşı olmaları ve (ii) şirket sözleşmesine göre oy çoğunluğunun Türk ortaklarda bulunması, (iii) anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde ayrıca payların çoğunluğunun nama yazılı ve bir yabancıya devrinin şirket yönetim kurulunun iznine bağlı bulunması şartlarıyla Türk gemisi sayılacaklardır. TTK'nın 940. maddesindeki şartları taşıyan ve TUGS'a tescil olan gemiler kabotajdan faydalanabilir. Aksi halde kabotajdan yararlanamazlar.

C. BAĞLAMA KÜTÜĞÜ

Son olarak, 2009'da benimsenen bir mevzuat paketi uyarınca "Bağlama Limanı Kütüğü" olarak tercüme edilebilecek bir sicil kurulmuştur. Bu sicil, esasen, gezinti tekneleri, yatlar, diğer deniz araçları ve ayrıca gemiler ve ülke içi deniz taşımacılığında kullanılan araçların tescili için oluşturulmuştur.

* Yukarıda yapılan açıklamalar konu ile ilgili kısa bir bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bu bilgi notu yasal bir doküman olmayıp, herhangi bir şekilde hukuki görüş içermemektedir ve hukuki tavsiye niteliği taşımamaktadır. Konuya ilişkin daha detaylı açıklama talep etmeniz halinde bizimle temasa geçmenizi rica ederiz.